

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

THÁKUROVA 3, 160 00 PRAHA 6

Katedra/Ústav: Ústav dějin křesťanského umění

Posudek oponenta/oponentky na diplomovou práci

jméno oponenta/tky

Rostislav Švácha

Autor/autorka práce:

Markéta Fatková

Studijní program/obor:

Obecná teorie a dějiny umění a kultury, Dějiny kře

Název práce:

Karlův Hilbert

Vedoucí práce:

Rozsah práce:

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	spĺňuje bez výhrad	spĺňuje s drobnými připomínkami	spĺňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☒	☐	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☒	☐	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☒	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	☒	☐	☐	☐

Práce stanovených cílů dosahuje	☒	☐	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☒	☐	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☒	☐	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☒	☐	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☒	☐	☐	☐

C. Celkový přínos práce

Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.

	ano	Ne
Práce je kompilační prací	☐	☒
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☒	☐
Práce přináší nové poznatky	☒	☐
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☒	☐
Práce má metodologický/teologický přínos	☒	☐

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Viz příloha

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

1) Hilbertovi současníci: kdo se mu nejvíc podobá

2) Hilbertův poměr k ruskému v paměťové práci, hlavně k J. Močkovci;
co o tom říká korespondence s M. Dvořákem

Doporučení práce k obhajobě

doporučuji

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum:

23. 8. 2010

Podpis:

Markéta Fatková: *Kamil Hilbert: Architekt-památkář*. Teologická fakulta KU, 2010. Oponentní posudek diplomové práce

Přestože znalecká i širší obec milovníků architektury dobře zná Hilbertovo jméno, postrádali jsme dosud o jeho díle souhrnnou monografii. Pouze architektka Eva Fantová podrobněji zpracovala Hilbertovu památkářskou tvorbu. Diplomová práce Markéty Fatkové tedy poprvé zaplňuje tuto citelnou mezeru. Podává nám celkový obraz Hilbertova díla, a to jak architektonických novostaveb, tak i jeho památkových rekonstrukcí. Opírá se při tom o dobrou znalost dobové i dnešní literatury, poznatky o Hilbertových novostavbách čerpá z archivních pramenů. Podařilo se jí zasadit Hilbertovo dílo do širšího dobového kontextu. Uvědomuje si, jak se v tomto díle obráží přelom mezi historismem a modernou, jde-li o dějiny nové architektonické tvorby, a přelom mezi restaurační a konzervační metodou, jde-li o dějiny památkových rekonstrukcí. Projevila však i dobrý smysl pro hodnocení Hilbertova díla v obou těchto směrech. Tady mohu připomenout, že přístup současníků i pozdějších historiků umění k Hilbertově tvorbě měl v sobě něco zvláštního. Přestože se Hilbertova tvorba novostaveb nijak nelišila od eklekticismu jeho vrstevníků – hlavně Friedricha Ohmanna, Osvalda Polívky, Antonína Balšánka, Jana Čenského nebo Josefa Fanty, Hilbertovi zvláště blízkého i v oboru rekonstrukcí -, modernističtí kritici – Mádl, Wirth – přesto Hilberta hodnotili výš, snad proto, že byl činný v modernistickém spolku Mánes a že i jeho památkářská tvorba stála blíž programům moderny než například purismus Mockerův nebo Láblerův. Markéta Fatková však rozbořením Hilbertovy nové tvorby pěkně dokazuje, že jako architekt novostaveb byl Hilbert svými současníky přeceňovaný a že vůbec jeho význam spočívá spíše v jeho památkářských počinech než v přínosu k moderní architektuře. S tímto autorčiným hodnocením se ztotožňuji, pokládám ho dokonce do určité míry za objevené a domnívám se, že právě tady lze vidět jádro autorčina přínosu k dějinám novější české architektury.

Práce se mi tedy líbí, přesto si myslím, že lze její výsledky prohloubit. Největší prostor pro hlubší promýšlení jejího tématu spatřuji v tom, čemu autorka správně říká eklekticismus, mísení několika stylů dohromady v jednom projektu. Eklekticismus se stal typickým projevem architektonické generace pozdních 80. a 90. let 19. století, od jejíhož projevu se Hilbert ve svých stavbách nikterak neodlišuje. Osobitý se mi přesto zdá být v tom, jak soustavně do svých eklektických výtvorů zapojuje gotiku. A ještě osobitěji pak Hilbertova tvorba vyznívá, když se tato novogotika začne mísit s raným secesním tvaroslovím, například u známého činžovního domu na Masarykově nábřeží v Praze. Myslím, že v tom ohledu se Hilbert nejvíce ze všech českých architektů podobá některým západoevropským mistrům rané secese, kteří ve své tvorbě cíleně navazovali na Viollet-le-Ducův konstrukční racionalismus a spolu s tím od uvedeného francouzského novogotika přebírali i některé novogotické tvary. Najdeme je u Baudota, Horty, Gaudího, Berlageho, kupodivu i Perreta. Středoevropská secese se naproti tomu gotickým tvarům vyhýbala a jeví se i dnes jako něco bližšího klasicismu než její západoevropské projevy. Stálo by proto asi za to promyslet Hilbertův poměr k tomuto přežívání novogotiky uvnitř secese, zjistit, v čem je blízký západoevropským mistrům a v čem se od nich liší.

Eklekticismus však měl podle mého soudu i nemalý dopad na památkovou péči. Památkářský purismus – například Mockerův nebo Schmidtův ve Vídni – totiž nepochybně vycházel z myšlenky stylové jednoty, která se ve střední Evropě prosazovala od 60. let 19. století spolu s novorenesancí. Například katedrále sv. Víta chtěl Mocker dát jednotný gotický vzhled a očišťoval ji od mladších doplňků, které stylovou jednotu rušily. Když se ale od 80. let začal prosazovat v nové tvorbě eklekticismus, vytvářel tak podmínky pro to, aby se i na mladší doplňky staré stavby začalo hledět jako na něco přijatelného. Tento proces pak, myslím, vyústil do zásad konzervační metody. Spolu s prof. Hlobilem jsme o tom otiskli stať v *Umění* (1994, č. 3), doporučuji autorce, ať si ji přečte. Ale ať už to bylo jakkoli, myslím, že na dějiny „památkářské“ architektury se vždycky musí hledět v jednotě s dějinami dobových

architektonických směrů, a rád konstatuji, že Markéta Fatková se na několika místech své práce o takový pohled pokusila.

Poznámka na okraj: pro Hilbertovy postoje k památkové péči by též stálo za to zjistit, jak to bylo s jeho členstvím v Klubu Za starou Prahu, protože právě toto občanské sdružení fungovalo od roku 1900 jako motor nových památkářských přístupů.

V práci jsem našel několik drobnějších nedostatků, které jsem většinou vyznačil přímo do textu, nepokládám za nutné je tu probírat. Pozor jen na datování pomocí dekad, například rok 1905 nepatří do „desátých let“, jak tomu autorka věří na s. 22.

Práci pokládám za hodnotnou, doporučuji ji k obhajobě. K tomu, abych navrhl známku, bych potřeboval znát větší počet prací z této katedry, myslím si však, že práce si zaslouží jedničku.

Prof. PhDr. Rostislav Švácha, CSc., Praha 23. 8. 2010

